

Jussanbayeva, M. ve Arslan, M. (2026). Kazak filmlerinde sevgi ve kızgınlık ile ilgili söz varlığı: “Anağa Aparar Jol” filmi örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 393-406.

KAZAK FİMLERİNDE SEVGİ VE KIZGINLIK İLE İLGİLİ SÖZ VARLIĞI: “ANAĞA APARAR JOL” FİLMİ ÖRNEĞİ*

Meruert JUSSANBAYEVA **

Meryem ARSLAN ***

Öz: Dil, bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde temel bir araçtır ve duyguların dil aracılığıyla aktarımı bir dilin söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Özellikle sevgi ve kızgınlık gibi temel duygular, kişiler arası iletişimde sıklıkla yer almakta ve çeşitli dilsel birimler ile yapı türleri aracılığıyla ifade edilmektedir. Sinema filmleri ise doğal konuşma dilini yansıtmaları bakımından duyguların dildeki yansımalarını incelemek için önemli bir veri kaynağı sunmaktadır. Bu çalışmada Kazak filmlerinde sevgi ve kızgınlık duygularını ifade eden söz varlığının belirlenmesi ve bu söz varlığının biçimsel özellikleri ile anlamsal işlevlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın veri kaynağını Kazak sinemasının önemli örneklerinden biri olan Anağa Aparar Jol (Anneye Giden Yol) filmindeki diyaloglar oluşturmaktadır. Çalışma nitel araştırma yöntemine dayanmaktadır ve veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Film sistemli bir şekilde izlenmiş, sevgi ve kızgınlık anlamı taşıyan ifadeler belirlenmiş ve bu ifadeler anlamsal kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre filmde sevgi duygusunu ifade eden söz varlığının çoğunlukla hitap sözleri, iyelik ekleri ve küçültme ekleri aracılığıyla kurulduğu; kızgınlık duygusunu ifade eden söz varlığının ise daha çok hakaret, emir, azarlama ve tehdit içeren dilsel yapılardan oluştuğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazak Dili, Söz Varlığı, Sevgi İfadeleri, Kızgınlık İfadeleri, Kazak Sineması.

THE VOCABULARY OF LOVE AND ANGER IN KAZAKH FILMS: THE CASE OF ANAĞA APARAR JOL

Abstract: Language is a fundamental tool through which individuals express their thoughts and emotions, and the transmission of emotions via language constitutes a significant part of a language's lexical repertoire. Basic emotions such as love and anger frequently occur in interpersonal communication and are conveyed through various linguistic units and structural forms. Films, on the other hand, provide an important source of data for examining the reflection of emotions in language, as they represent natural spoken discourse. This study aims to identify the lexical items that express the emotions of love and anger in Kazakh films and to reveal their formal characteristics and semantic functions. The data of the research consist of the dialogues from one of the significant examples of Kazakh cinema, Anağa Aparar Jol (The Road to Mother).

* Bu çalışma, Meruert Jussanbayeva tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı bünyesinde Doç. Dr. Meryem Arslan'ın danışmanlığında hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, kurmasheva1996@gmail.com

 ORCID: 0009-0001-7147-1147

*** Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, ameryem@ohu.edu.tr

 ORCID: 0000-0002-1621-0286

The study is based on a qualitative research design, and document analysis is employed as the data collection method. The film was systematically analyzed, expressions conveying love and anger were identified, and these expressions were categorized according to their semantic properties. The findings of the study indicate that the lexical items expressing love are predominantly constructed through address forms, possessive suffixes, and diminutive markers. In contrast, the expressions of anger are mainly realized through linguistic structures involving insults, commands, scolding, and threats.

Keywords: *Kazakh, Vocabulary, Expressions of Love, Expressions of Anger, Kazakh Cinema.*

Dil, bireylerin sadece düşüncelerini değil, aynı zamanda duygusal tepkilerini de ifade etmelerinde temel bir araçtır (Kövecses, 2000, s. 12-15). İnsanlar günlük iletişimlerinde çevrelerinde meydana gelen olaylara karşı geliştirdikleri duyguları çoğunlukla dil aracılığıyla aktarır ve bu süreçte çeşitli ifade biçimlerine başvururlar. Bununla birlikte duyguların dil yoluyla ifade edilme biçimi sadece bireysel tercihlere bağlı değildir; aynı zamanda toplumun kültürel değerleri, sosyal ilişkileri ve iletişim normları tarafından da şekillendirilmektedir (Wierzbicka, 1999, s. 24-31). Bu bağlamda sevgi ve kızgınlık, kişiler arası etkileşimde en sık ortaya çıkan temel duygular arasında yer almakta ve iletişimin yönünü belirleyen önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Duyguları ifade eden sözcükler, psikodilbilimin yanı sıra dil eğitimi ve dilbilimin çeşitli alt alanlarında da önemli bir araştırma konusu olmuştur (Mergen, 2025, s. 36). Ancak duyguların dilde nasıl ifade edildiği ve bu ifadelerin hangi bağlamlarda, hangi amaçlarla kullanıldığı konusu, özellikle doğal dil kullanımına dayalı veriler üzerinden incelendiğinde daha kapsamlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Nitekim mevcut çalışmalar incelendiğinde, bu alandaki araştırmaların önemli bir bölümünün kuramsal düzeyde kaldığı ya da belirli dilsel yapıların incelenmesiyle sınırlı olduğu görülmektedir. Buna karşılık doğal konuşma dilini yansıtan veriler üzerinden yapılan çalışmaların sınırlı olması, bu alanda önemli bir araştırma boşluğuna işaret etmektedir.

Bu noktada sinema filmleri, gündelik dil kullanımını ve duygusal ifadeleri doğal bağlamı içerisinde yansıtmaları bakımından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Film diyalogları, bireylerin farklı durumlara verdikleri duygusal tepkileri ve bu tepkilerin dil aracılığıyla nasıl ifade edildiğini doğrudan gözlemleme imkânı sağlamaktadır. Bu yönüyle sinema, duyguların dilsel ve iletişimsel boyutlarını incelemek açısından zengin ve işlevsel bir veri kaynağı olarak değerlendirilebilir.

Kazak sineması özelinde değerlendirildiğinde ise duyguların dil aracılığıyla ifade edilmesine yönelik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle sevgi ve kızgınlık gibi temel duyguların film diyalogları üzerinden sistemli bir biçimde incelendiği çalışmaların azlığı, bu alanda belirgin bir araştırma boşluğu bulunduğunu göstermektedir.

Bu araştırmanın amacı, Kazak filmlerinde sevgi ve kızgınlık duygularını ifade eden söz varlığını belirlemek ve bu ifadelerin hem biçimsel özelliklerini hem de iletişimsel işlevlerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Kazak sinemasının önemli örneklerinden biri olan *Anağa Aparar Jol* (Anneye Giden Yol) filmi inceleme kapsamına alınmış ve filmde yer alan diyaloglar analiz edilmiştir.

Bu çalışma, duyguların dilsel yansımalarını doğal konuşma bağlamı içerisinde incelemesi ve sevgi ile kızgınlık ifadelerini birlikte ele alması bakımından literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca Kazak Türkçesinde duygusal ifadelerin kullanımına ilişkin yeni veriler sunarak bu alandaki araştırmalara katkıda bulunması hedeflenmektedir.

1. Kuramsal Çerçeve

Dil bir toplumun yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda o toplumun kültürü, yaşam biçimi ve tarihine dair önemli ipuçları taşıyan bir yapıdır. Bu nedenle bir dilin söz varlığı, yalnızca dilbilimsel bir sistem olmanın ötesinde kültürel ve toplumsal özellikleri de yansıtmaktadır (Aksan, 1982, s. 15-16). Dil, bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde

temel bir araç olup, duyguların dil aracılığıyla aktarımı söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda sözcükler, bireyin zihninde belirli kavramları uyandıran temel anlam birimleri olarak işlev görmektedir.

Bu çalışmada Kazak Türkçesinde (film örneğinde) sevgi ve kızgınlık ile ilgili söz varlığı incelenmeden önce, söz konusu duyguların kavramsal çerçevesinin ortaya konulması gerekli görülmektedir. Nitekim insan olgusu birçok felsefi yaklaşımda merkezi bir konumda yer almakta ve bu durum insan merkezli düşünce sistemlerinin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda sevgi, özellikle maneviyat çerçevesinde ele alındığında, insan ilişkilerinin en temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Türkçe Sözlük’e (2011, s. 2081) göre sevgi, “insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu” olarak tanımlanmaktadır.

Kazak Türkçesinde *mahabbat* ve *süvispenşilik* sözcükleriyle karşılanan sevgi kavramı, kadın ile erkeğin birbirine duyduğu sevgi ve bağlılık; anne-babanın çocuğa, bireylerin ise doğdukları yere ve millete karşı beslediği sevgi ve bağlılık duygusu; güçlü ilgi ve içten yönelim gibi anlamlarla açıklanmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 584, 750). Bu tanımlar, sevginin yalnızca bireyler arası ilişkilerle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda toplumsal ve kültürel boyutları olan geniş bir anlam alanına sahip olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte bazı araştırmacılar sevgi kavramının, merkezi konumuna rağmen üzerinde tam bir uzlaşa sağlanmış bir tanıma sahip olmadığını belirtmektedir. Pulat’a göre (2025, s.12) sevginin doğasına ilişkin genel geçer bir formülün ortaya konulamaması ve bu duyguyu açıklayan kesin bir modelin geliştirilememesi, kavramın çok boyutlu ve öznel yapısıyla ilişkilidir. Benzer şekilde Czernecka (2021, s. 121) da hem gündelik yaşamda hem de bilimsel tartışmalarda sevginin ne olduğuna dair tek ve ortak bir görüş bulunmadığını vurgulamaktadır. Araştırmacıya göre bireyler sevgiye ilişkin tanımlarını kendi inançları, kültürel birikimleri ve deneyimleri doğrultusunda şekillendirmektedir. Türk kültüründe ise sevgi, toplumsal ilişkilerden geleneksel inanışlara, dinî anlayıştan tasavvufi düşünceye kadar pek çok kültürel unsurun ifade edilmesinde merkezi bir rol üstlenmektedir (Yiğit, 2025, s. 539).

Kızgınlık kavramı ise Türkçe Sözlük’te (2011, s. 1436, 1438) “öfkelenmek, sinirlenmek, öfkeli olma durumu” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, kızgınlığın bireyin yaşadığı olumsuz duyguların bir dışavurumu olduğunu göstermektedir. Kazak Türkçesinde ise bu kavram *aşuw*, *ıza*, *zığır*, *qar* gibi sözcüklerle karşılanmakta ve “insanın öfke ve kırgınlık sonucu ortaya çıkan ruh hâli” olarak açıklanmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 76).

Bu tanımlarla paralel olarak Türkmen’e göre (2023, s. 1103) kızgınlık, çoğunlukla bireyin içinde bulunduğu olumsuz duygusal durumun bir sonucu olarak ortaya çıkan bir tepki ya da reaksiyon biçimi olarak değerlendirilmektedir. Murray (1975, s. 10) ise kızgınlığı fizyolojik bir uyarılma durumu ile karakterize edilen deneyimsel bir duygusal süreç olarak tanımlamakta ve bu duygunun yalnızca yıkıcı bir tepki olarak değil, aynı zamanda bireyin çevresindeki tehditkâr ya da rahatsız edici durumlara karşı verdiği doğal bir yanıt olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda kızgınlık, bireyin kendini koruma ve çevresine uyum sağlama sürecinde işlevsel bir rol üstlenmektedir.

Yiğit (2025, s. 541) ise sevgi ve kızgınlık gibi temel duygu sözcüklerinin sözlüklerde farklı biçimlerde tanımlanmasının, bu kavramların dilde sabit ve tek boyutlu olmadığını gösterdiğini ifade etmektedir. Bu durum, söz konusu duyguların dilde farklı ifade biçimleri ve kullanım kalıplarıyla ortaya çıktığını göstermektedir.

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada Kazak sinemasında sevgi ve kızgınlık duygularını ifade eden söz varlığını incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırmalar,

olgu ve olayları kendi doğal bağlamı içinde anlamayı ve yorumlamayı amaçlayan bir araştırma türü olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2013, s. 44; Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 45). Duyguların dil aracılığıyla nasıl ifade edildiğinin ortaya konulması, sayısal ölçümlerden çok bağlamsal anlamın yorumlanmasını gerektirdiğinden, çalışmanın amacı ve sorularıyla en uyumlu desen olarak nitel yaklaşım tercih edilmiştir. Bu doğrultuda veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin sistemli bir biçimde analiz edilmesini kapsayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Nitel araştırmalarda film, video ve fotoğraf gibi görsel-işitsel materyaller önemli veri kaynakları arasında yer almakta; özellikle film diyalogları, doğal konuşma dilini ve duygusal etkileşimi kendi bağlamı içinde sunmaları nedeniyle dilbilimsel çözümlemeler için zengin bir veri olanağı sağlamaktadır (Kozloff, 2000, ss. 18–24).

Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını, Kazak yönetmen Akan Satayev tarafından yönetilen ve 2016 yılında gösterime giren *Anağa Aparar Jol* (Anneye Giden Yol) filmi oluşturmaktadır. Yaklaşık 130 dakikalık olan film, 1930’lardan günümüze uzanan bir zaman diliminde bir Kazak ailesinin Sovyet kolektivizasyonu, açlık dönemi, İkinci Dünya Savaşı ve sürgün gibi tarihsel olaylar çerçevesinde yaşadıkları ayrılık ve birleşme öyküsünü konu almaktadır. Film, Kazakistan’ın 90. Akademi Ödülleri’nde Yabancı Dilde En İyi Film kategorisindeki resmî temsilcisi olarak seçilmiş ve Kazak sinemasının çağdaş örnekleri arasında öne çıkan yapımlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Filmin veri kaynağı olarak seçilmesinde aşağıdaki ölçütler belirleyici olmuştur:

(i) Diyalog yoğunluğu: Film; aile içi iletişim, kuşaklar arası ilişkiler ve çatışma sahnelerine geniş yer veren bir anlatı yapısına sahiptir. Bu durum, sevgi ve kızgınlık duygularını ifade eden dilsel birimlerin gözlemlenebileceği yeterli sayıda ve çeşitlilikle diyalog sunmaktadır.

(ii) Duygusal etkileşim çeşitliliği: Anlatı yapısı; anne-evlat, eş-eş, ebeveyn-çocuk ve birey-otorite ilişkilerini farklı duygusal yoğunluk düzeylerinde ele almakta, böylece hem sevgi hem de kızgınlık ifadelerinin geniş bir bağlam içinde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

(iii) Kültürel temsil: Film, Kazak toplumunun geleneksel aile yapısını, sözlü iletişim normlarını ve hitap kalıplarını yansıtmaları bakımından kültürel-dilsel çözümlemeler açısından temsil gücü taşımaktadır.

(iv) Dilsel saflık: Diyaloglar büyük ölçüde Kazak Türkçesiyle gerçekleşmekte; bu durum, çalışmanın dilbilimsel çözümleme hedefiyle uyumlu, görece homojen bir veri kümesi sunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, sistemli ve aşamalı bir izleme protokolü çerçevesinde yürütülmüştür. Film toplam dört kez izlenmiş ve her izlemenin amacı önceden tanımlanmıştır:

Birinci izleme: Filmin genel anlatı yapısı, karakterler arası ilişkiler ve duygusal yoğunluk barındıran sahnelerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu aşamada veri kaydı tutulmamış; izleme bütünsel bir bağlam edinmeye yönelik gerçekleştirilmiştir.

İkinci izleme: Sevgi ve kızgınlık duygularını ifade ettiği değerlendirilen tüm sözlü ifadelerin zaman koduyla birlikte yazıya geçirildiği ham veri kaydı aşamasıdır. Diyaloglar, Kazak Türkçesindeki özgün biçimleriyle Kiril alfabesinden Latin alfabesine aktararak transliterasyona tabi tutulmuş; ardından çalışma dili olan Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Transliterasyonda, Türkiye Türkçesinde Kazak Türkçesi metinlerinin aktarılmasında yaygın olarak benimsenen sistem (bk. Ercilasun, 2007; Koç ve Doğan, 2004) esas alınmış; Kazak

Kiril alfabesindeki *қ* sesi /q/, *һ* sesi /h/, *э* sesi /g/, *ж* sesi /j/, *и* sesi /s/, *ы* sesi /ı/, *ә* sesi /ä/, *у* sesi (ünsüz konumda) /w/ ile karşılanmıştır.

Üçüncü izleme: İkinci izlemede oluşturulan veri kümesinin doğruluğunun denetlenmesi, eksik kalan ifadelerin tamamlanması ve özellikle bağlamsal anlam taşıyan örtük ifadelerin (örneğin örtük tehdit içeren azarlama ifadelerinin) belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Dördüncü izleme: Belirlenen ifadelerin sahne bağlamlarına geri dönülerek doğrulanması ve kategorilendirme sürecinde tartışmalı görülen örneklerin yeniden değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Veri kaydı sürecinde her bir ifade için şu bilgiler not edilmiştir: (1) Kazak Türkçesindeki özgün biçimi, (2) Türkçe karşılığı, (3) zaman kodu, (4) konuşur ve muhatap bilgisi, (5) sahnenin kısa bağlamsal betimlemesi ve (6) varsa örtük anlam katmanları. Bu kayıt biçimi, ifadelerin sadece sözlüksel düzeyde değil söylem düzeyinde de değerlendirilmesini olanaklı kılmıştır. Veri toplama sürecinde yalnızca tekil sözcükler değil; kalıp sözler, hitap ifadeleri, emir cümleleri ve bağlama bağlı olarak anlam kazanan dilsel yapılar da kayıt altına alınmıştır.

Veri Analizi

Toplanan veriler iki temel düzeyde çözümlenmiştir: anlamsal analiz ve biçimbilimsel analiz.

Anlamsal analiz aşamasında, ifadeler taşıdıkları duyguya göre *sevgi* ve *kızgınlık* olmak üzere iki ana kategori altında değerlendirilmiştir. Kategorilendirme sürecinde tümevarımcı bir yaklaşım benimsenmiş; alt kategoriler önceden belirlenmiş bir çerçeveye göre değil, doğrudan veriden hareketle oluşturulmuştur. Bu doğrultuda kızgınlık kategorisi içinde verinin gösterdiği örüntülere bağlı olarak (i) hakaret, (ii) tehdit, (iii) emir ve kovma ile (iv) azarlama ve uyarı olmak üzere dört alt kategori belirlenmiştir. Alt kategorilerin oluşumunda Brown ve Levinson’ın (1987) yüz tehdit edici eylemler kuramı ile Culpeper’in (1996) nezaketsizlik stratejileri çerçevesi kavramsal arka plan olarak kullanılmıştır.

Biçimbilimsel analiz aşamasında ifadelerin yapısal özellikleri incelenmiş; sevgi ifadelerinde iyelik ekleri (-ım/-m), küçültme ve sevecenlik anlamı katan yapım ekleri (-tay, -qay, -şaq) ile fiilden isim türeten ekler ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Her bir ifadenin kökeni ile eklerin biçimsel ve işlevsel rolü; Januzaqov (2008), Isqaqov (1991) ve Kaplankıran (2017) gibi temel kaynaklara dayandırılarak tartışılmıştır.

Çözümleme sürecinin işleyişine örnek olarak “*qulınşağım sol*” ifadesi şu şekilde ele alınmıştır: ifade önce zaman kodu ve sahne bağlamıyla birlikte veri kümesine yerleştirilmiş; ardından biçimbilimsel olarak *qulın* kökü, küçültme/sevecenlik eki -*şaq*, iyelik eki -*ım* ve pekiştirme ögesi *sol* bileşenlerine ayrıştırılmıştır. Anlamsal düzeyde ise hem sözlüksel anlam (Januzaqov, 2008, s. 539) hem de bağlamsal kullanım birlikte değerlendirilmiş; ifadenin sevgi kategorisi içinde “iyelik ekiyle kurulmuş, küçültme yoluyla yoğunlaştırılmış hitap” alt grubuna yerleştirilmesine karar verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlilik; inandırıcılık (credibility), aktarılabilirlik (transferability), tutarlılık (dependability) ve teyit edilebilirlik (confirmability) olmak üzere dört ölçüt çerçevesinde ele alınmaktadır (Lincoln ve Guba, 1985, ss. 290–301). Bu çalışmada söz konusu ölçütlerin karşılanması amacıyla aşağıdaki stratejiler uygulanmıştır:

(i) Veri çeşitlemesi (triangulation): Veri çözümleme sürecinde tek bir kaynağa bağlı kalınmamış; her bir ifadenin anlamı Kazak Açıklamalı Sözlüğü (Januzaqov, 2008), Kazak Türkçesi Dil Bilgisi (Isqaqov, 1991) ve önceki alan çalışmaları (Kaplankıran, 2017; Türkmen, 2023; Mergen, 2025) ile karşılaştırılmıştır. Böylece sözlüksel anlam ile söylem düzeyindeki

kullanım birlikte değerlendirilmiş, tek bir kaynağın sınırlılıklarından kaynaklanabilecek yanlışlığın önüne geçilmiştir.

(ii) Bağlamsal doğrulama: Belirlenen her ifade, ait olduğu sahnenin görsel-işitsel bağlamı içinde yeniden değerlendirilmiş; konuşurun mimiği, ses tonu, muhatabın tepkisi ve sahne kurgusu dikkate alınarak ifadenin duygusal kategorisine yerleştirilmesi konusunda nihai karar verilmiştir. Bu uygulama, dilsel birimin yalın sözlüksel anlamı ile gerçek kullanımdaki söylemsel işlevi arasındaki olası farkların gözden kaçırılmaması için işlevsel bir denetim mekanizması olarak kullanılmıştır.

(iii) Denetim izi (audit trail): Veri toplama, transliterasyon, çeviri, kategorilendirme ve analiz aşamalarına ilişkin tüm kayıtlar, zaman kodları ve karar günlükleri saklanmıştır. Bu sayede çözümleme sürecinin başka bir araştırmacı tarafından izlenmesi ve denetlenmesi mümkün hâle gelmiştir.

(iv) Yoğun betimleme: Bulgular bölümünde her bir ifade hem özgün Kazak Türkçesindeki biçimiyle hem de bağlamsal kullanımıyla birlikte sunulmuş; böylece okuyucunun çözümlemeyi izleyebilmesi ve değerlendirebilmesi sağlanmıştır.

(v) Araştırmacının dilsel-kültürel yetkinliği (reflexivity): Araştırmacı, Kazak Türkçesini ana dili düzeyinde kullanmakta ve Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları alanında lisansüstü düzeyde çalışmaktadır. Bu yetkinlik, ifadelerin doğal bağlamı içinde anlaşılmasına ve özellikle örtük anlam katmanlarının (örneğin azarlama ifadelerinde gizli tehdit) doğru biçimde tespit edilmesine katkı sağlamıştır.

Sınırlılıklar

Çalışma, tek bir film örneği üzerinden yürütüldüğü için bulgular Kazak sinemasının tamamına genellenemez. Bununla birlikte incelenen film; Kazak ailesinin farklı kuşaklarını ve farklı tarihsel dönemleri kapsayan çok katmanlı yapısıyla, sevgi ve kızgınlık ifadelerinin geniş bir bağlam içinde gözlemlenmesine olanak sağlamıştır. Bulguların aktarılabilirliğinin artırılması, izleyen çalışmalarda farklı tür ve dönemlere ait filmlerin karşılaştırmalı olarak ele alınmasına bağlıdır.

3. Bulgular

Bu bölümde *Anağa Aparar Jol* filminde tespit edilen sevgi ve kızgınlık ile ilgili söz varlığı anlamsal ve işlevsel açıdan incelenmiştir. Araştırma kapsamında filmde toplam **10 sevgi** ve **18 kızgınlık** ifadesi belirlenmiştir. Bu ifadeler sevgi ve kızgınlık olmak üzere iki ana kategori altında değerlendirilmiş ve her kategori kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır.

3.1. Sevgi İfadelerine Ait Bulgular

Sevgi ifadeleri, kişiler arası ilişkilerde olumlu tutum bildiren ve iletişimde yakınlığı artıran dilsel stratejiler olarak değerlendirilmektedir. Brown ve Levinson'a göre (1987, s. 101–103) bu tür ifadeler, konuşmacının muhataba yönelik olumlu yüzünü destekleyen söylem biçimleri arasında yer almaktadır. Benzer şekilde Leech (1983, s. 137) de sevgi ifadelerinin özellikle yakınlık ve sempati ilkeleriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Wierzbicka (1999, s. 30–31) ise sevgi gibi duyguların her dilde farklı sözlüksel ve söylemsel araçlarla ifade edildiğini ve bu durumun kültürel değerlerle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu çerçevede dilbilimsel açıdan değerlendirildiğinde sevgi duygusunun çoğunlukla dolaylı ve yumuşak ifade biçimleri aracılığıyla dile getirildiği görülmektedir. Nitekim hitap sözleri, sevginin dildeki başlıca yansımaları arasında yer almakta ve bireyler arasında duygusal yakınlık kurulmasına ile sosyal bağların güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Bu doğrultuda filmde tespit edilen sevgi ifadeleri, **iyelik ekiyle kurulan ifadeler ve yapım ekleriyle kurulan ifadeler** olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Bu ifadelerin özellikle aile içi iletişim bağlamında yoğun biçimde kullanılması, Kazak kültüründe

sevginin çoğunlukla koruyucu ve şefkat temelli bir dil aracılığıyla ifade edildiğini göstermektedir.

3.1.1 İyelik Ekiyle Kurulan Sevgi İfadeleri

Filmde tespit edilen sevgi ifadelerinin önemli bir kısmı, isim köklerine getirilen **birinci tekil şahıs iyelik eki (-ım / -m)** aracılığıyla oluşturulmaktadır. Bu yapı sadece sahiplik bildirmekle kalmayıp aynı zamanda konuşmacının muhataba yönelik sevgi ve yakınlık duygularını ifade etmektedir.

Balam: Filmde sevgi ifade eden bir diğer kelime *balam*’dır. Kazak Türkçesinde *bala* kelimesi “çocuk” anlamını taşımakta olup (Januzaqov, 2008, s. 103), bu köke birinci tekil şahıs iyelik eki olan **-m** ekinin getirilmesiyle oluşan “*balam*” sözcüğü “*çocuğum*” anlamını kazanmaktadır. Ancak bu kullanım yalnızca biyolojik bir ilişkiyi ifade etmekle sınırlı değildir; aynı zamanda sevgi, şefkat ve koruyuculuk duygularını yansıtan bir hitap biçimi olarak da kullanılmaktadır. Bu yönüyle “*balam*”, konuşur ile muhatap arasındaki duygusal yakınlığı ve içtenliği ortaya koyan önemli bir dilsel unsur olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla söz konusu kelime, Kazak Türkçesinde sevgi ve şefkat ifade eden söz varlığının temel örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu kelime filmde üç defa tekrarlanmıştır.

Bawırım: Kazak Türkçesinde *bawır* kelimesi “birlikte doğan, kan bağı bulunan kimse, akraba” anlamlarında tanımlanmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 117). Bu köke getirilen “**-ım**” birinci tekil şahıs iyelik eki, sözcüğe sahiplenme anlamı kazandırmaktadır. Bu doğrultuda *bawırım* ifadesi, yalnızca akrabalık ilişkisini belirtmekle kalmayıp, aynı zamanda konuşmacı ile muhatap arasında yakınlık, samimiyet ve sevgi bildiren bir hitap biçimi olarak kullanılmaktadır. Bu kelime filmde iki defa tekrarlanmıştır.

Jarığım: Filmde sevgi ifade eden bir diğer kelime *jarığım*’dır. Kazak Türkçesinde bu kelime, şefkat ve sevgi gösterme amacıyla kullanılan ve “*şırağım, säulem*” gibi hitaplarla benzer anlamlar taşıyan bir sevgi ifadesidir. Kazak Açıklamalı Sözlüğü’nde *jariq* kelimesinin “karanlık olmayan, aydınlık, parlak ve açık” anlamlarına geldiği belirtilmektedir (Januzaqov, 2008, s. 274). Bu köke birinci tekil şahıs iyelik eki olan **-ım** ekinin getirilmesiyle oluşan “*jarığım*” sözcüğü, yalnızca “*ışığım*” anlamını taşımakla kalmayıp, aynı zamanda konuşur ile muhatap arasındaki duygusal yakınlığı, sahiplenme duygusunu ve sevgi bağını da yansıtan bir hitap unsuru olarak kullanılmaktadır. Bu kelime filmde üç defa tekrarlanmıştır.

Qulınım: Tespit edilen örnekler arasında yer alan “**qulınım**” ifadesi, Kazak Türkçesinde sevgi ve şefkat bildiren hitap sözlerinden biridir. Bu yapı, *qulın* kökünden türetilmiştir. Nitekim *qulın* kelimesi “atın altı aylık yavrusu” olarak tanımlanmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 539). Bu köke getirilen birinci tekil şahıs iyelik eki olan **-ım**, sözcüğe sahiplenme anlamı kazandırmakta ve böylece “*qulınım*” ifadesi ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte söz konusu kullanım, yalnızca gerçek anlamıyla sınırlı kalmayıp, mecazî olarak özellikle çocuklara veya sevilen kişilere yönelik sevgi, şefkat ve yakınlık ifade eden bir hitap biçimi olarak da kullanılmaktadır. Bu yönüyle “*qulınım*”, konuşur ile muhatap arasındaki duygusal bağı ve içtenliği yansıtan önemli bir dilsel unsur olarak değerlendirilebilir. Bu kelime filmde altı defa tekrarlanmıştır.

Qulınşağım sol: Tespit edilen örnekler arasında yer alan *bu* ifade, Kazak Türkçesinde sevgi ve şefkat bildiren hitap sözlerinden biridir. Bu yapı, “*qulın*” kökünden türetilmiştir. Nitekim *qulın* kelimesi “atın altı aylık yavrusu” olarak tanımlanmakta olup (Januzaqov, 2008, s. 539), bu köke getirilen “**-şaq**” eki, Kazak Türkçesinde isimden isim yapan ve küçültme ile sevecenlik anlamı katan bir yapım eki olarak kullanılmaktadır (Isqaqov, 1991, s. 159). Bunun yanı sıra “**-ım**” eki, Türkçede ve diğer Türk lehçelerinde olduğu gibi Kazak Türkçesinde de birinci tekil şahıs iyelik eki olarak işlev görmek ve sözcüğe sahiplenme anlamı kazandırmaktadır. Bu tür kullanımlarda, özellikle hayvan adları üzerinden kurulan ifadeler, sevilen kişinin söz konusu varlıkla özdeşleştirilmesi yoluyla duygusal yakınlık ve şefkat ifade

etmektedir (Kaplankıran, 2017, s. 252). İfadede yer alan “sol” unsuru ise tek başına bağımsız bir sözlük anlamı taşımaktan ziyade, söylem içinde pekiştirme ve vurgu işlevi üstlenmektedir; bu bağlamda *qulınşağım sol* ifadesi, yalnızca küçültme ve sahiplenme değil, aynı zamanda duygusal yoğunluğu artıran bir hitap biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu kelime filmde üç defa tekrarlanmıştır.

Qızım-aw: Tespit edilen örnekler arasında yer alan “**qızım-aw**” ifadesi, Kazak Türkçesinde sevgi, şefkat ve duygusal yoğunluk bildiren hitap sözlerinden biridir. Bu ifade, “kız” anlamına gelen *qız* kelimesine birinci tekil şahıs iyelik eki olan **-ım** ekinin getirilmesiyle oluşan *qızım* sözcüğüne, **-aw** ünleminin eklenmesiyle meydana gelmiştir. Söz konusu ünlem, ifadenin duygusal değerini artırarak anlamın daha güçlü ve içten bir biçimde aktarılmasını sağlamaktadır (Kaplankıran, 2017, s. 260).

Şıraqtarım: Filmde sevgi ifade eden bir diğer kelime “*şıraqtarım*”dır. Kazak Türkçesinde *şıraq* kelimesi “ışık, kandil” anlamlarını taşımakla birlikte, mecazî olarak sevgi ve şefkat bildiren bir hitap unsuru olarak da kullanılmaktadır. Bu köke çoğul eki **-tar** ve birinci tekil şahıs iyelik eki **-ım** eklenerek oluşturulan “şıraqtarım” sözcüğü, “ışıklarım” anlamının ötesinde, konuşurun muhataplarına yönelik sevgi, yakınlık ve sahiplenme duygularını ifade etmektedir. Bu tür kullanım, özellikle birden fazla kişiye hitap edilirken sevgi ve içtenliği vurgulayan bir dilsel yapı olarak dikkat çekmektedir. Dolayısıyla “şıraqtarım”, Kazak Türkçesinde sevgi ve şefkat ifade eden söz varlığının çoklu hitap biçimlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

3.1.2. Yapım Ekleriyle Kurulmuş Sevgi Bildiren Sözcükler

Bazı sevgi bildiren sözlerin fiil veya isim köklerine getirilen yapım ekleri aracılığıyla türetildiği görülmektedir.

Aynalayın: Tespit edilen örnekler incelendiğinde, bazı sevgi bildiren hitap sözcüklerinin fiil köklerine getirilen ekler aracılığıyla hem biçimsel hem de işlevsel değişime uğradığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle “**aynalayın**” sözcüğü dikkat çekmektedir. Söz konusu yapı, “aynal-” (dönmek) fiil köküne birinci tekil şahıs istek kipi eki “-(a)yın”ın getirilmesiyle oluşmuştur. Ancak bu biçim, zamanla kalıplaşarak yalnızca bir fiil çekimi olmanın ötesine geçmiş ve sevgi ile şefkat bildiren bir hitap sözcüğüne dönüşmüştür (Kaplankıran, 2017, s. 252). Bu durum, yapının yalnızca biçimsel bir değişim geçirmediğini, aynı zamanda işlevsel olarak da farklı bir kategoriye kaydığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle, başlangıçta eylem bildiren bir yapı, süreç içerisinde hitap ve sevgi bildiren bir söz varlığı birimine dönüşmüştür. Nitekim söz konusu sözcük, Kazak Türkçesinde büyüklerin küçüklere yönelik olarak kullandıkları ve “yavrum, canım” anlamlarına gelen bir sevgi ifadesi olarak tanımlanmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 25).

Äketay: Filmde sevgi ifade eden bir diğer sözcük “*äketay*”dır. Kazak Açıklamalı Sözlüğü’nde bu kelimenin “*aynalayın, qarağım, şırağım*” gibi sevgi ve yakınlık bildiren hitap sözcükleriyle anlamlandırıldığı belirtilmektedir (Januzaqov, 2008, s. 85). Bu tür sözcükler Türkçede “canım, yavrum, kurban olduğum” gibi sevgi ve şefkat içeren hitaplara karşılık gelmektedir. “*Äketay*” sözcüğü, Kazak Türkçesinde “*baba*” anlamına gelen *äke* kelimesine **-tay** ekinin getirilmesiyle türetilmiştir. İsqaqov (1991, s. 159), bu ekin özellikle akrabalık adlarına eklenerek küçültme, sevgi (şefkat) ve saygı ifade eden anlamlar kazandırıldığını belirtmektedir.

Balaqay: Filmde sevgi ifade eden bir diğer sözcük *balaqay’dır*. Kazak Türkçesinde **bala** kelimesi “çocuk” anlamını taşımakta olup, bu köke getirilen **-qay** eki sözcüğe küçültme anlamı kazandırmaktadır. İsqaqov (1991, s. 160), Kazak Türkçesinde yaygın olmayan bu ekin sınırlı sayıda sözcükte görüldüğünü ve temel işlevinin küçültme olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte “balaqay” sözcüğü küçültme anlamı ifade etmekle

birlikte özellikle çocuklara yönelik sevgi, şefkat ve koruyuculuk duygularını da yansıtan bir hitap sözcüğü olarak kullanılmaktadır.

3.2. Kızgınlık İfadelerine Ait Bulgular

Filmde kızgınlık duygusunu ifade eden söz varlığının, sevgi ifadelerine kıyasla daha sert, doğrudan ve çoğu zaman yaptırım içeren bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Sevgi ifadeleri büyük ölçüde türemiş ve kalıplaşmış hitap sözcüklerinden oluşurken, kızgınlık ifadeleri hem tek sözcük hem de cümle düzeyinde çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle tespit edilen örnekler işlevsel özellikleri dikkate alınarak dört alt kategori altında incelenmiştir.

Brown ve Levinson’a göre kızgınlık içeren söylemler çoğunlukla **yüz tehdit edici eylemler (face-threatening acts)** kapsamında değerlendirilmektedir (1987, s. 61–68). Bu tür ifadeler muhatap üzerinde baskı kurmaya yönelik dilsel yapılar olarak öne çıkmaktadır. Culpeper (1996, s. 350–355) ise bu tür söylemleri nezaketsizlik stratejileri çerçevesinde ele almaktadır.

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications.

3.2.1. Hakaret İfadeleri

Kızgınlık duygusuna ilişkin söz varlığı içerisinde hakaret içeren ifadelerin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu tür ifadeler yalnızca kızgınlığı dile getirmekle kalmayıp, aynı zamanda muhatapı küçümseme ve sosyal açıdan aşağı bir konuma yerleştirme işlevi de üstlenmektedir. Bu yönüyle hakaret ifadeleri, muhatapın sosyal değerini zedeleyen doğrudan nezaketsizlik örnekleri olarak değerlendirilebilir. Filmde bu bağlamda **beş hakaret içeren kızgınlık ifadesi** tespit edilmiştir.

Hayuwan (hayvan): “Ardan yoksun, azgınlaşmış, kötü niyetli, zalim kimse” anlamlarına gelmektedir (Januzaqov, 2008, s. 884). Bu kullanım, muhatapı insanlık dışı bir varlık olarak niteleyerek aşağılayıcı bir işlev üstlenmektedir.

Ölmitik: “Ölü beden, leş; güçsüz, beceriksiz, yarı canlı, işe yaramaz kişi” anlamlarını taşımaktadır (Januzaqov, 2008, s. 653). “Leş” anlamı üzerinden muhatapı tamamen değersizleştiren ağır bir hakaret ifadesidir.

Sümelek: “Tembel, sevimsiz, sadece çıkarını düşünen kişi” anlamlarına gelmektedir (Januzaqov, 2008, s. 751). Küçümseme içeren bir hakaret sözcüğü olarak kullanılmaktadır.

Şirik: “Zayıf karakterli, pısrık, onursuz kimse” anlamlarını ifade etmektedir (Januzaqov, 2008, s. 939). Muhatapın kişilik özelliklerini hedef alan aşağılayıcı bir niteleme söz konusudur.

Ziyahısmaq: “Ziyalı” (saygılı, eğitilmiş, kültürlü kişi) ve “-sımaq” (benzerlik, -miş gibi olma) unsurlarının birleşiminden oluşmaktadır (Januzaqov, 2008, s. 346; 760). Temel anlamı “aydın görünümlü” olmakla birlikte, kullanım bağlamında alay ve küçümseme anlamı kazanarak hakaret niteliği taşımaktadır.

3.2.2. Emir ve Kovma İfadeleri

Filmde kızgınlık duygusunun ifade edilmesinde emir cümlelerinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu tür ifadeler, konuşmacının muhatap üzerinde otorite kurma ve iletişimi yönlendirme amacını yansıtmaktadır. Aynı zamanda yalnızca bir eylem talebi değil, muhatapı bastırma, susturma veya bulunduğu ortamdan uzaklaştırma işlevi de taşımaktadır. Bu bağlamda filmde **dört emir niteliğinde kızgınlık ifadesi** tespit edilmiştir.

Jap awzıñdı!: “Ağzını kapa!” anlamına gelmektedir. Muhatapı susturmaya yönelik, doğrudan ve sert bir emir ifadesidir. Kızgınlık anında iletişimi kesme ve karşı tarafı baskılama işlevi taşır.

Joğal äri!: “Defol git!” anlamında kullanılan bu ifade, muhatabı bulunduğu ortamdan uzaklaştırmaya yönelik güçlü bir kovma ifadesidir. Sertlik derecesi yüksek olup açık bir reddetme ve dışlama içerir.

Joğal!: “Kaybol!” anlamına gelmektedir. Tek başına kullanıldığında bile yüksek derecede kızgınlık ve tahammülsüzlük ifade eder; muhatabın varlığını istenmeyen olarak konumlandırır.

Ket bılay!: “Çekil şuradan!” / “Buradan git!” anlamına gelir. Muhatabı fiziksel olarak uzaklaştırmaya yönelik bir emir olup, konuşmacının alanını koruma ve sınır çizme işlevi taşımaktadır.

3.2.3. Tehdit İfadeleri

Kızgınlık ifadeleri içerisinde tehdit içeren dilsel yapıların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu tür ifadeler konuşmacının muhatap üzerinde korku oluşturma ve baskı kurma amacını yansıtmaktadır. Bu bağlamda dil yalnızca bir duygu ifade aracı değil, aynı zamanda güç gösterisi ve kontrol mekanizması olarak da işlev görmektedir. Filmde bu çerçevede **altı tehdit içeren kızgınlık ifadesi** tespit edilmiştir.

Atuw jazasına kesilesiñ: “İdam cezasına çarptırılacaksın!” anlamına gelmektedir. Muhataba yönelik ciddi bir tehdit ve korkutma unsuru içerir; cezalandırma üzerinden güç gösterisi yapılmaktadır.

İt jekkennen bir-aq şığasıñ: “Sürgünden ancak çıkarsın” / “Seni sürgüne gönderirler” anlamında kullanılan bu ifade, cezalandırma ve uzaklaştırma tehdidi içermektedir. Tarihsel-kültürel bağlamda ağır bir yaptırımı ima eder.

Men sağan körsetem!: “Ben sana gösteririm!” anlamına gelmektedir. Açık bir eylem belirtilmese de gelecekte zarar verme ya da cezalandırma niyeti taşıyan örtük bir tehdit ifadesidir.

Men seni şiritip öltiremin: “Seni çürütüp öldürürüm!” anlamına gelmektedir. Oldukça sert ve yoğun bir tehdit içerir; fiziksel yok etme üzerinden en üst düzeyde kızgınlık ve saldırganlık ifade edilmektedir.

Qazır oğan körsetemiz: “Şimdi ona gösteririz!” anlamındadır. Birden fazla kişi adına konuşularak tehdidin kolektif bir güçle gerçekleştirileceği ima edilmektedir.

Sazayın tarttırıramın: “Cezasını çektiririm.” anlamına gelmektedir. Bu ifade, muhatabın cezalandırılacağına yönelik tehdit içeren bir söylem olarak değerlendirilmektedir.

3.2.4. Azarlama ve Uyarı İfadeleri

Uyarı ve azarlama ifadeleri, açık bir hakaret ya da tehdit içermemekle birlikte kızgınlık duygusunun daha kontrollü bir biçimde ifade edildiği söylemler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür ifadeler, muhatabı toplumsal kurallara yönlendirmeyi amaçlamakta ve özellikle toplumsal normların ihlal edildiği durumlarda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu söylemler, muhatabın davranışını düzeltmeye yönelik düzenleyici ve öğretici bir işlev üstlenmektedir. Filmde bu kapsamda **üç uyarı ve azarlama ifadesi** tespit edilmiştir.

Sıbağasın bereyin: “Payını veririm!” / “Haddini bildiririm!” anlamına gelmektedir. Doğrudan bir tehditten ziyade, uyarı ve gözdağı içeren bir azarlama ifadesidir. Muhatabın davranışını düzeltmeye yönelik sert bir ikaz niteliği taşır.

Şaruwañ bolmasın: “İşine bak!” / “Karışma!” anlamında kullanılmaktadır. Muhatabın müdahalesini sınırlandırmaya yönelik bir uyarı ifadesidir ve konuşmacının kişisel alanını koruma amacı taşır.

Tiliñdi tartıp söyle: “Diline dikkat et!” anlamına gelmektedir. Toplumsal edep ve saygı kurallarını hatırlatan, doğrudan düzeltici bir uyarı ifadesidir. Muhatabın söylemini kontrol altına almaya yönelik bir azarlama işlevi taşımaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada Kazak sinemasının önemli örneklerinden biri olan Anağa Aparar Jol filmi üzerinden sevgi ve kızgınlık duygularını ifade eden söz varlığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, bu iki temel duygunun dilsel düzeyde hem biçimbilimsel hem de anlamsal açıdan belirgin farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, sevgi ifadelerinin büyük ölçüde hitap sözleri, iyelik ekleri ve küçültme ekleri aracılığıyla kurulduğunu göstermektedir. Bu tür yapılar, konuşmacı ile muhatap arasında duygusal yakınlık, şefkat ve aidiyet ilişkisi kurma işlevi taşımaktadır. Özellikle aile içi iletişim bağlamında kullanılan bu ifadeler, sevginin Kazak kültüründe daha çok koruyucu ve içten bir dil aracılığıyla ifade edildiğini göstermektedir.

Buna karşılık kızgınlık ifadelerinin daha doğrudan, sert ve çoğu zaman yaptırım içeren bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Hakaret, emir ve kovma, tehdit ile azarlama ve uyarı gibi alt kategoriler altında değerlendirilen bu ifadeler yalnızca duygusal tepkiyi yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda otorite kurma, sınır belirleme ve sosyal hiyerarşi oluşturma işlevi de üstlenmektedir. Bu durum, kızgınlık duygusunun dilde daha kontrol odaklı ve baskı kurmaya yönelik söylem biçimleriyle ifade edildiğini göstermektedir.

Bununla birlikte incelenen örnekler, söz konusu kategoriler arasında kesin sınırların bulunmadığını da ortaya koymaktadır. Bazı ifadelerin bağlama bağlı olarak birden fazla işlev üstlenebildiği görülmüştür. Özellikle azarlama ifadelerinin zaman zaman örtük tehdit unsurları taşıması, kızgınlık duygusunun dilsel yansımalarının çok katmanlı ve bağlama duyarlı bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Kazak Türkçesinde duygusal ifadelerin yalnızca bireysel bir duygu aktarımı aracı olmadığını; aynı zamanda toplumsal normları, kültürel değerleri ve güç ilişkilerini yansıtan önemli dilsel göstergeler olduğunu ortaya koymaktadır. Sevgi ve kızgınlık ile ilgili söz varlığının sinema dili üzerinden incelenmesi, bu duyguların dildeki kullanım biçimlerini kültürel bağlamıyla birlikte değerlendirme imkânı sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Kazak Türkçesinde duyguların dilsel yansımalarına ilişkin yapılacak yeni araştırmalar için de önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil: ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: some universals in language usage*. Cambridge University Press.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics*, 25(3), 349–367.
- Czernecka, J. (2021). The social definition of love and its role of maintaining and intimate relationship typology of attitudes towards love. *Acta Universitatis Lodzianensis Folia Sociologica*, 79, 121-132.
- Ercilasun, A. B. (Ed.) (2007). *Türk lehçeleri grameri*. Akçağ Yayınları.
- Januzaqov, T. (2008). *Qazaq tiliniñ tüsindirme sözdigi*. Dayk-Press Yayınları.
- Isqaqov, A. (1991) *Qazirgi Qazaq tili*. 2.Baskı. Ana Tili Yayınları.
- Kaplankıran, D. (2017). Kazak Türkçesinde sevgi ve saygı anlamı taşıyan seslenmeler. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 59, 241-268.
- Koç, K. ve Doğan, O. (2004). *Kazak Türkçesi grameri*. Akçağ Yayınları.
- Kövecses, Zoltán (2000). *Metaphor and emotion: language, culture, and body in human feeling*. CUP.
- Kozloff, S. (2000). *Overhearing film dialogue*. University of California Press.
- Leech, G. (1983). *Principles of pragmatics*. Longman.
- Lincoln, Y. S. ve Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.

- Mergen, F. (2025). Türkçedeki duygu sözcükleri ve duygu yüklü sözcükler. *Dil Dergisi*, 176(1), 31-54.
- Murray, T. (1975). *Anger: a descriptive analysis of the definition, dynamics, physiology, maladaptive characteristics and educational applications* [Doctoral dissertation]. Montana State University.
- Pulat, N. (2025). *L.N. Tolstoy eserlerinde sevgi ve aile konusu* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkçe Sözlük (2011). Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Türkmen, E. (2023). Tarihi metinlerde öfkelenmek ve kızmak ifadeleri üzerine: buş-, kakı-, sög-, iri söz söyle- ve sakat söyle-. *Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Süer Eker: Çağdaş Türkolojinin İzinde* (Ed. Ü. Çelik Şavk, J. Garibova, D. Ergöner, G. Yükselen Pelcer, M. Durmuş, E. Bozok, & S. Koca), 1103–1111. Grafiker Yayınları.
- Wierzbicka, A. (1999). *Emotions across languages and cultures: diversity and universals*. Cambridge University Press.
- Yiğit, Z. (2025). Sözcüklerde tanım farklılığı olan temel duygu sözcükleri. *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları Dergisi*, Sözcüklerde Tanımlama (Adlandırma) Sorunları Özel Sayısı, 528-544.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 9. Baskı. Seçkin Yayınları.

Extended Summary

Language is one of the primary means through which individuals express their thoughts, emotions, and social attitudes. The expression of emotions through language constitutes a significant component of a language's vocabulary and communicative system. Emotional expressions not only reflect individual psychological states but also reveal cultural values, interpersonal relationships, and social norms embedded in linguistic practices. Among the many emotions conveyed through language, love and anger stand out as two fundamental emotional states that frequently shape interpersonal communication. These emotions are often conveyed through various linguistic forms, lexical items, and discourse strategies that function differently depending on context and communicative intent. Therefore, examining the linguistic representation of emotional expressions provides important insights into both linguistic structure and cultural patterns.

Cinema, as a cultural medium that often reflects natural speech and social interaction, offers valuable linguistic data for studying emotional expressions. Film dialogues typically resemble everyday conversational language and thus provide a suitable context for analyzing how emotions are conveyed through linguistic structures. In addition to their narrative function, cinematic dialogues often reflect culturally specific communicative practices and social relationships. For this reason, films can be considered an important source for investigating the relationship between language, emotion, and culture. In particular, films belonging to national cinemas may reveal culturally distinctive patterns in the linguistic expression of emotions.

The present study aims to identify the lexical items and linguistic structures used to express the emotions of love and anger in Kazakh films and to examine the morphological characteristics and semantic functions of these expressions. By analyzing emotional expressions within cinematic dialogue, the study seeks to contribute to the understanding of how emotional meanings are encoded in Kazakh through both structural and semantic linguistic elements. In doing so, the research also attempts to demonstrate how emotional language functions within a broader communicative and cultural framework.

The data for this study were obtained from the dialogues of the Kazakh film *Anağa Aparar Jol* (The Road to Mother), which is considered one of the notable examples of Kazakh cinema. The film was selected as the primary data source because of its rich dialogue structure and its depiction of emotionally intense interpersonal interactions. Such dialogues provide a natural communicative environment in which emotional expressions can be observed and analyzed. Through these dialogues, the linguistic forms used to convey emotions can be examined in relation to both their structural properties and communicative functions.

This research was conducted within the framework of a qualitative research approach. Qualitative research focuses on interpreting phenomena within their natural contexts rather than relying on numerical measurement. In accordance with this approach, document analysis was employed as the main data collection method. Document analysis involves the systematic examination of written or audiovisual materials that contain relevant information about the research problem. In linguistic studies, audiovisual materials such as films are particularly valuable because they capture authentic speech patterns and interactional dynamics.

During the data collection process, the film was watched multiple times in a systematic manner. In the initial viewing stage, the general narrative structure and communicative context of the film were examined.

Subsequent viewings focused specifically on the dialogues in order to identify linguistic expressions associated with the emotions of love and anger. These expressions were recorded together with their contextual usage. The data set included not only individual lexical items but also fixed expressions, forms of address, imperative constructions, and other context-dependent linguistic structures that convey emotional meaning.

The collected data were analyzed within two main analytical frameworks: morphological analysis and semantic analysis. Morphological analysis focused on the structural formation of emotional expressions, particularly the role of possessive suffixes and derivational suffixes in forming expressions of love. These morphological markers often function to express emotional closeness, affection, and intimacy between speakers. Semantic analysis, on the other hand, involved classifying the expressions according to the emotions they convey and examining their communicative meanings.

Within the semantic analysis, emotional expressions were categorized into two main groups: expressions of love and expressions of anger. Expressions of anger were further divided into several subcategories, including insults, threats, reprimands, warnings, commands, and dismissive expressions.

The findings of the study demonstrate that expressions of love in the film are predominantly constructed through terms of address and morphological structures such as possessive suffixes and diminutive suffixes. These linguistic forms often serve to establish emotional closeness, affection, and a sense of belonging between speakers and their interlocutors. Such expressions are particularly common in family interactions and intimate social contexts, reflecting the cultural importance of familial relationships and interpersonal warmth in Kazakh society.

In contrast, expressions of anger tend to appear in more direct and confrontational linguistic forms. These expressions frequently involve insults, imperative constructions, threats, and reprimands. Unlike expressions of love, which emphasize emotional closeness and solidarity, anger expressions often highlight authority, social hierarchy, and the regulation of interpersonal boundaries. Through these linguistic strategies, speakers may attempt to assert dominance, express dissatisfaction, or control the behavior of others.

Another significant finding of the study is that the boundaries between different categories of anger expressions are not always clearly defined. In some instances, a single expression may perform multiple communicative functions depending on the context. For example, certain reprimanding expressions may simultaneously convey implicit threatening meanings.

In conclusion, this study demonstrates that the vocabulary used to express emotions such as love and anger in Kazakh films reflects both linguistic structures and cultural meanings. By analyzing the morphological and semantic characteristics of emotional expressions within cinematic dialogue, the study provides insights into how emotional communication is shaped by linguistic and cultural factors. Furthermore, examining emotional language in film dialogues allows researchers to observe how language functions within realistic communicative situations. Consequently, this research contributes to a deeper understanding of emotional language use in Kazakh and provides a foundation for future studies investigating emotional expression in Turkic languages and cinematic discourse.

